

בחוברת מס' 81 של "פעמים" (סתיו תש"ס) נדפס מאמרו של ש' רפאל "מגמות ויעדים בקטלוגים ובביבליוגרפיות של דפוס לאדינו", ובו סקירה מקיפה של הביבליוגרפיות הקיימות בתחום זה. יורשה לי להעיר שתי הערות למאמר זה, קטנה וגדולה. לסקירת הביבליוגרפיות של ההגדות של פסח: בשנת תשנ"ז פרסם מפעל הביבליוגרפיה העברית את הספר "אוצר ההגדות, ביבליוגרפיה של הגדות פסח מראשית הדפוס העברי עד שנת תש"ך". בספר זה נרשמו כ-150 הגדות בלאדינו, ובתוכן 30 הגדות בלאדינו ובחתייה של מיטב ידיעתנו לא נרשמו עד כה בשום ביבליוגרפיה אחרת. חבל שהספר נעלם מידיעתו של ד"ר רפאל.

במסגרת פעולתו של מפעל הביבליוגרפיה העברית, העוסק בהכנת ביבליוגרפיה לאומית של כלל הספרות היהודית (בכל הלשונות היהודיות), הוחל בשנת תשנ"ח ברישום ספרות הלאדינו, לכל סוגיה. ביבליוגרפיה זו תכלול את כל הנדפס בשפת הלאדינו: ספרים, כתבי עת, חוברות ואף דפים בודדים שיש בהם חומר ספרותי או היסטורי בר קיימא, שנמצאים באוספים ציבוריים ופרטיים בארץ ובחוץ לארץ. הרישום מפורט ומעמיק, ויש בו מענה לכל ארבעת התפקידים המבוקשים מביבליוגרפיה מדעית, שד"ר רפאל מזכיר בראשית מאמרו בשמו של פרופ' ישראל תאשמע.

עד כה נרשמו במפעל הביבליוגרפיה כ-1,400 ערכים (לעומת כ-850 ערכים שכוללת הביבליוגרפיה המקיפה ביותר בתחום הלאדינו הקיימת היום, רשימתו של א' יערי). במלאכת הרישום עוסק מר דב הכהן, והעבודה נתמכת על ידי הרשות הלאומית לתרבות הלאדינו. המעוניינים יכולים לעיין ברשימתנו, בחדר העבודה של המפעל, בבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי.

חבל שמפעל זה, שהוא הדבר החשוב ביותר שנעשה עד היום בתחום הלאדינו, נזכר על ידי ד"ר רפאל רק בהערה 117 שבעמ' 138, בקיצור נמרץ ובישיבוש יסודי (כאילו הביבליוגרפיה שלנו כוללת רק את הספרים שבבית הספרים הלאומי בירושלים).

בכבוד רב,

יצחק יודלוב

מנהל מפעל הביבליוגרפיה העברית

תיקונים בעקבות מכתבים שנתקבלו במערכת

פעמים 77, עמ' 158: י' מאיר לא היה פעיל במפלגה הקומוניסטית.

פעמים 81, עמ' 156: הרב טאג'ר נולד בשנת 1866, ולא בשנת 1886.